

تتبع و نگارش :

توسط : پوهند وی دوکتور سید حسام «مل»

سلول

قسمت چهارم

مقدمه ای بر سیستم عصبی

سیستم عصبی سیستم اصلی کنترل، تنظیم کننده و ارتباطی در بدن است. این مرکز تمام فعالیت های ذهنی شما مثل تفکر، یادگیری و حافظه است. سیستم عصبی همراه با سیستم اندوکرین «غدد افراغی و افرازی» مسئول تنظیم و نگهداری هومئوستاز (Homeostasis) است. سیستم عصبی ما از طریق گیرنده های «اخذه ها»، خود به محیط پیرامون ما در داخل و خارج در ارتباط قرار میدهد. یعنی که سیستم عصبی؛ ما را در ارتباط با محیط زیست ما، هم در خارج و هم در داخل نگه می دارد. سیستم عصبی مانند سایر سیستم های بدن از اندام ها تشکیل شده اند، که عمدتاً شامل مغز، نخاع، اعصاب و گانگلیس (ganglions) اند. و اینها، به نوبه خود، شما را بافت های مختلف، از جمله عصب، خون و بافت همبند اند. که با هم این فعالیت های پیچیده سیستم عصبی را انجام می دهند. فعالیت های مختلف سیستم عصبی می تواند که با سه وظیفه با هم مشترک، دسته بندی شوند:

• **حسی (sensory)**

• **یکپارچه یا ادغام (integrative)**

• **موتور یا حرکتی (motore)**

میلیون ها اخذه ها یا گیرنده های حسی عصبی؛ تغییرات را بتا سی از محرکه و یا انگیزه های که در داخل و یا در بیرون از بدن رخ میدهد تشخیص میکنند آنها از چیز های مانند حرارت، نور، صدا را در محیط خارجی نظارت میکنند و در داخل بدن یعنی در محیط داخلی، این گیرنده ها یا اخذه ها تغییرات پیش آمده در فشار خون، (PH) غلظت کاربندای اکساید و سوبیه یا میزان الکترولیت های مختلف را شناسایی و تشخیص

میدهند-همه این اطلاعات جمع شده؛ اطلاعات ورودی (input = درون گذاشت) حسی است.

اطلاعات ورودی حسی (sensory input) به سگنال های الکتریکی تبدیل میشوند که بنام سیاله عصبی نامیده میشوند و به مغز انتقال می یابند؛ این سگنال ها با هم یکجا به ایجاد احساس، تولید افکار؛ و یا افزونی به حافظه می پردازند یا به عباره ساده این سگنالها احساس، افکار و افزایش به حس حافظه را به ارمغان می آورند و تصمیمگیری هر لحظه ای ما براساس این اخذه های ورودی صورت میگیرد. که این را فعالیت ادغامی (یکپارچه) عصبی نام نهاده اند.

بر حسب احساس ورودی و یا یک پارچگی یا ادغام وظیفوی سیستم عصبی با ارسال سگنال به عضلات و غدوات باعث واکنش آنها میشود که عضلات به تقلص پرداخته و غدوات به افراز و یا افراغ ترشحات آغاز میکنند که این عمل را بنام عمل عملگرا (effectors) می نامند. چونکه آنها پاسخ به مسیر محرکه های عصبی از خود اثر میگذارند که این روند را بنام برونداد موتور (motor output) یا عملکرد موتور میگویند.

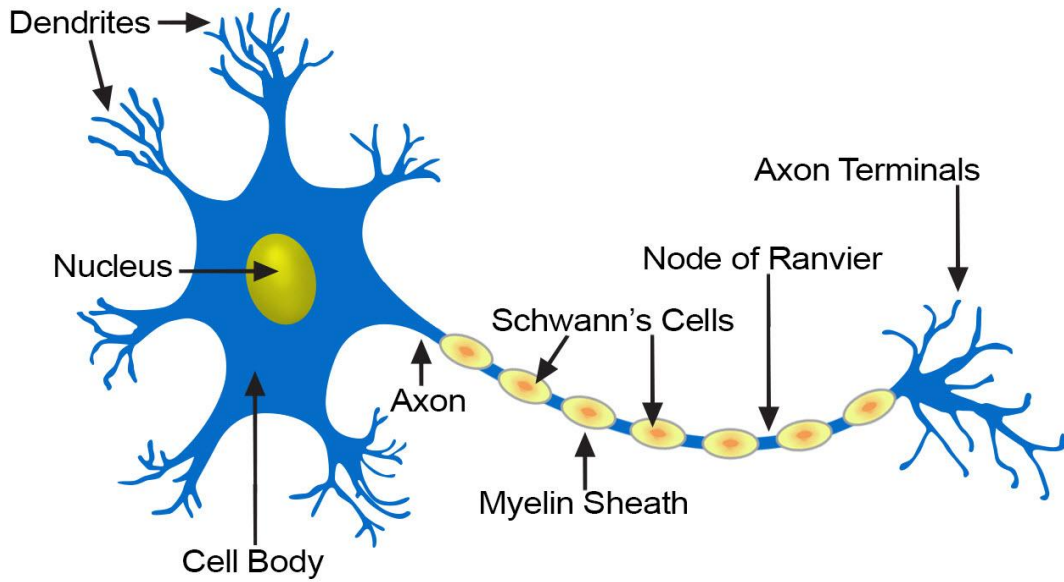
بافت عصبی (Nerve tissue) :

گرچه که سیستم عصبی بسیار مغلق و پیچیده است؛ ولی با آنهم دونوع از سلول های عصبی واقعی دریافت این سیستم وجود دارد. و اما سلول عصبی واقعی **نیورون** است (Neuron) این سلول یک سلول «هدایت کننده» است که سیاله های عصبی را به واحدهای ساختاری سیستم عصبی انتقال میدهد. نوع دیگری از سلول عصبی سلول **نیورجیا (Neuroglia)** یا **گلیال (glial)** است که بنام چسپ و یا سرش عصبی یاد میشود این سلولها غیر قابل هدایت هستند و یک سیستم حمایت کننده را برای نیورون ها فراهم میکنند؛ آنها نوع خاصی از «بافت منظم یا همبند یا (connective tissue) در سیستم عصبی اند.

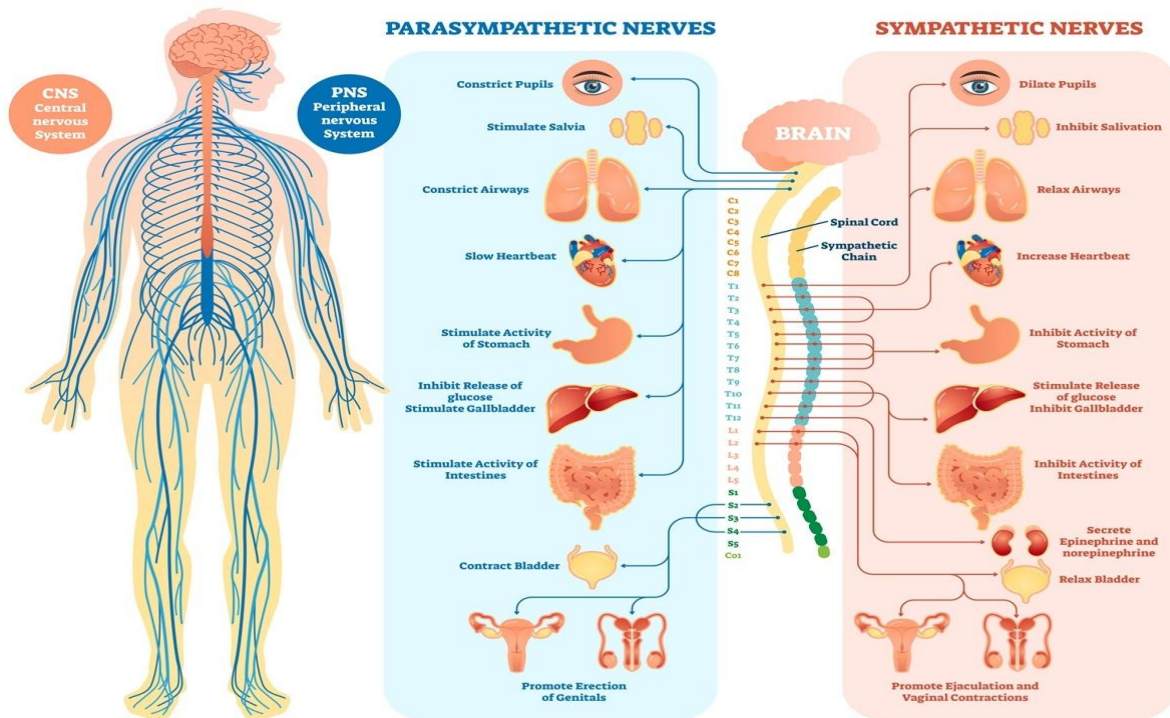
نیورون ها (Neurons) :

سلول های عصبی؛ نیورون ها؛ عملکرد سیستم عصبی را با بکار بردن سیاله عصبی انجام میدهند. آنها بسیار ماهر و آمیتو تیک (تقسیم ساده هسته سلول بدون تشکیل کروموزوم ها) هستند؛ این بدان مفهوم است که اگر یک نیورون تخریب شود سلول دیگر نمیتواند جایگزین آن شود چونکه نیورون ها از طریق انقسام میتوز عبور نمیکند تصویر ذیل ساختار یک نیورون معمولی را نشان میدهد.

Structure of a Typical Neuron

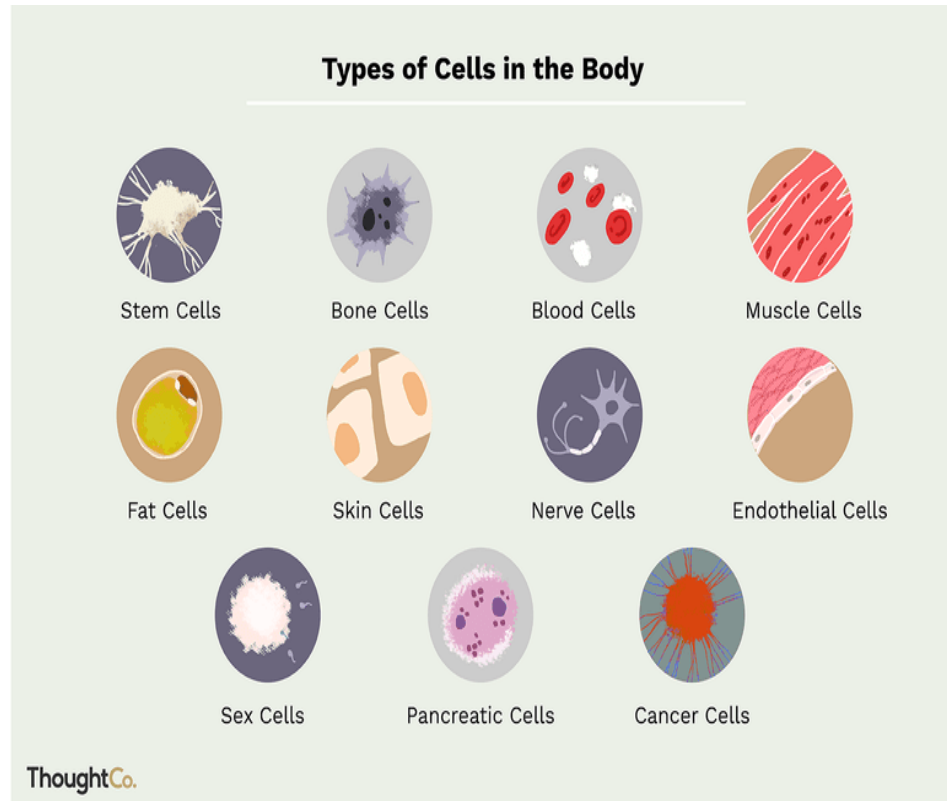
HUMAN NERVOUS SYSTEM

سلول بدن (Cell Body)

در بسیاری از موارد؛ سلول بدن مشابه به سایر انواع سلول ها است ، که دارای یک

هسته (nucleus) و یک هستچه (nucleolus) است که در خود بسیاری از ارگانیل ها (organelles)؛ سایتو پلازم معمولی را دارد. بیهر صورت در مرکز خود فاقد مرکزچه ها است لذا (centriols) در بخش انقسام سلولی کار میکنند؛ این واقعیت که نیورون ها این ارگانیل ها را ندارند با طبیعت امیتوزس سلول سازگار است.

انواع سلول ها در بدن

دندریت ها (Dendrites)

دندریت ها و اکسون ها (axon) بسط و یا پسوند سایتو پلازمی یا فراین ها هستند. که محصول سلولهای بدن هستند آنها گاهی هم بنام الیاف عصبی (fibers) شناخته میشوند. دندریتها معمولاً؛ اما نه همیشه کوتاه و منشعب اند که سطح خود را برای دریافت سگنال ها از دیگر نوریورون ها افزایش میدهند. تعداد دندریت ها در یک نیورون متفاوت است؛ و آنها قرائیند های نفوذی (afferent = موصله) نامیده میشوند. زیرا که آنها تحرک ها و یاسیاله های حرکتی را به بدن سلول ها انتقال میدهند. اینجا تنها یک اکسون وجود دارد که از بدن هر سلول عصبی پیش افکنی یا نشئت میکند که از نظر ضخامت معمولاً ضخیم است و به دلیل آن که سیاله (impulses) دور از سلول بدن است آنرا فراینده (efferent = مرسله) نامیده اند.

اکسون (axon) :

یک اکسون ممکن است شاخه‌ها و یا شعب کمتری بنام اکسونها داشته باشد؛ اکسون‌ها کولاترها یا همکاران اکسون‌ها در بسیاری از شاخه‌های کوتاه و یا (Telodendria) در خاتمه یابند. انتهای انجام تولیدند ریا (Telodendria) به آرامی به سمت بصل‌های سینابتیک {هما یه یا سینا پس (به انگلیسی: Synapse) یک ساختار زیستی درپا یا نه همه اکسون‌ها است که از راه آن یک سلول عصبی پیام خود را به دندریت یک نورون دیگر یا یاخته ماهیچه‌ای یا یک غده می‌فرستد. نورون‌ها، بنیادین‌ترین یاخته‌های عصبی هستند. این یاخته‌ها کار پردازش و رسانش پیام‌های عصبی را بر دوش دارند. نورون‌ها از راه رشته‌هایی به نام دندریت پیام را دریافت کرده و از راه رشته‌های دیگری به نام اکسون پیام را به یاخته دیگر رسانش می‌کنند یا میرسانند. در سینا پس نورون‌ها (سلول‌های عصبی) به یکدیگر یا به اندام‌های بدن پیوسته نمی‌شوند، بلکه تنها در نزدیکی هم قرار می‌گیرند و با تراوش پیام‌رسان‌های عصبی (مانند گلو تامات، استیل کولین یا نور ایبی نفرین) پیوند برقرار می‌گردد.

مغز انسان حاوی حدود شصت و هشت میلیارد نورون است {مدرک} که هر کدام توانایی ارتباط و تأثیر روی تعداد زیادی نورون دیگر را دارد. مکانیسم مؤثر و کارآمدی نیاز است تا ارتباط بین این تعداد نجومی از نورون‌ها را برقرار کند. این ارتباط با استفاده از سینا پس صورت می‌گیرد. اگرچه تعداد زیادی سینا پس وجود دارد، ولی می‌توان آن‌ها را به دو دسته تقسیم بندی کرد: سینا پس الکتریکی و سینا پس شیمیایی. در سینا پس الکتریکی جریان از شکاف پیوندگاه جاری می‌شود. در مقابل، سینا پس شیمیایی قادر به ارتباط سلول به سلول توسط ترشح پیام رسان عصبی می‌باشد. این عامل‌های شیمیایی که توسط نورون پیش سیناپسی ترشح می‌شوند، جریان‌های ثانویه در نورون پس سیناپسی را به وسیله فعال کردن گیرنده‌های خاصی تولید می‌کنند. در حدود (۱۰۰) نوع پیام رسان عصبی شناخته شده است..... **ازویکی پیدیا توسط این قلم** شکل می‌گیرد بسیاری از اکسون‌ها توسط سگمنت‌های ماده سفید رنگ چربی دار بنام میلین (Myelin) یا شیت میلین احاطه شده اند؛ الیاف میلینیتید (Myelinated) ماده سفید رنگ چربی دار را در سیستم مرکزی عصبی (central nervous system=CNS) تشکیل می‌دهند در حالیکه سلول‌ها و الیاف غیرمیلین شده ماده خاکستری را تشکیل می‌دهند نواحی غیر میلین شده بین بخش‌های میلین گره‌های رانبیر (Ranvier) نامیده میشوند.

در سیستم عصبی محیطی (peripheral nervous system) میلین توسط سلول‌های شوون (schwann) تولید میشود؛ سیتوپلازم هسته و غشای بیرونی سلول از سلول شوون بایک پوشش تنگ اطراف میلین و اطراف خود اکسون گره‌های رنبر (ranvier) را تشکیل می‌دهند. این پوشش عصبی است که نقش مهمی در بازسازی الیاف عصبی دارد به همین دلیل در (CNS) اولیگودندروسیت (oligodendrocytes) میلین را

تولید میکنند اما هیچ نیوریلیمیا (neurilemma) وجود ندارد به همین دلیل است که الیاف در داخل سیستم عصبی مرکزی بازسازی نمیشود. از نظر عملکرد نیورون ها به موصله (afferent) و مرسله (efferent) و نیورون های همراه (interneurons) طبقه بندی میشوند. سیاله ها یا حس نیورون ها که از اخذه های محیط محرک به (سیستم مرکزی اعصاب) حمل میشود؛ معمولاً دارای دندریت های طولانی و اکسون های قابل اعتماد کوتاه اند؛ نیورون های مرسله یا حرکتی سیاله ها یا ضربان های (impuls) های ناشی از (CNS) به ارگانهای که توسط اعصاب تعصیب شده اند مانند عضلات و غدد و انتقال میدهند. نیورون های مرسله (efferent) معمولاً دندیریت های کوتاه و اکسون های طولانی دارند (interneurons) ها با نیورون ها همراه یا جانبی (collateral) بطور کامل در دورون «سیستم عصبی مرکزی» قرار دارند. که در آنها اتصال و ارتباط عصبی بین نیورون ها ایجاد میشود. آنها دندریت های کوتاه دارند و ممکن است که اکسون های آنها کوتاه و یا طویل باشد.

نورلوژیا (Neuralgia)

سلولهای نوروگلیا تحریک عصبی را انجام نمی دهند، بلکه به جای آنها نورون ها را حمایت می کنند، آنها را تغذیه می کنند و از آنها محافظت می کنند. آنها بسیار بیشتر از نورون ها هستند و بر خلاف نورون ها قادر به میتوز هستند.

تومورها (TUMORS)

Schwannomas تومورهای سلیم سیستم عصبی محیطی است که معمولاً در حالت انفرادی و پراکنده آنها در افراد غیرطبیعی دیده می شود. به ندرت، افراد مبتلا به شوانوماس چندگانه ناشی از یک یا چند عنصر سیستم عصبی محیطی هستند.

معمولاً بنام نئورما مورتون (Morton's Neuroma) نامیده می شود، این مشکل رشد عصبی سلیم معمولی است و زمانی شروع می شود که پوشش بیرونی یک عصب در پای شما ضخیم شود. این ضعف ناشی از التهاب شاخه های اعصاب مرکزی و جانبی است که در هنگام دو استخوان رخ می دهد.

سازمان سیستم عصبی (Organization of the Nervous System) :

گرچه اصطلاح ویا (terminology) چیزهایی را بگونه دیگر نشان میدهد ویا توضیح میکند چه در غیر اینصورت در عضویت تنها یک سیستم عصبی وجود دارد با وجودیکه هر زیر بخش (subdivision) این سیستم نیز «سیستم عصبی» نامیده میشود یعنی که همه این سیستم های کوچک و فرعی باهم یکجا یک سیستم واحد عصبی هستند. و هر بخش آن دارای ویژه گی های ساختاری و عملکرد مختص بخود اند که یکی از دیگر را

از هم تشخیص و متمایز می‌سازد. بهر صورت سیستم عصبی در واقعیت امر به دو بخش عمده تقسیم میشود: (1) سیستم عصبی مرکزی (central nervous system) و (2) سیستم عصبی محیطی (peripheral nervous system) (=PNS).

(1) سیستم عصبی مرکزی :

مغز و نخاع ارگان‌های سیستم عصبی مرکزی اند. از آنجاییکه آنها هر دو بسیار حیاتی اند در حفره‌های ظهری بدن در احاطه بوده و توسط استخوان‌های جمجمه و مهره‌های ستون فقرات بگونه محفوظ نگهداری میشوند؛ مغز در حفره ویا در داخل عظام قحف و نخاع در داخل کانال ستون فقرات جابجا میباشند گرچه این هر دو را اعضای جداگانه میگویند ولی در حقیقت این ارگان‌ها باهم پیوسته اند که سرحد باهم ملحق بودنشان ثقبه فورامن مگنوم (foramen magnum) است یعنی که در احضای فورامن مگنوم قسمت بالا از فورامن مگنوم مغز و قسمت پایین از آن نخاع است حالانکه در واقعیت یک عضو واحد اند که بنام سیستم عصبی مرکزی یاد میشود.

(2) سیستم عصبی محیطی:

ارگان‌ها و یا اعضای سیستم عصبی محیطی؛ اعصاب؛ و گانگلیا (Ganglia) هستند، اعصاب و یا عصب‌ها بسته‌های از الیاف اند؛ الیافی که با رشته‌ها و یا با الیاف عضلی بسیار شباهت دارند. اعصاب مغزی و اعصاب نخاعی از (CNS) به تمام اعضای بدن و یا اندام‌ها محیطی مثلاً به عضلات و به غدوات گسترش می‌یابند - گانگلیا‌ها مجموعه‌های کوچک از بدن سلول‌های عصبی خارج از (CNS) هستند. سیستم عصبی محیطی بیشتر به بخش حسی (عاطفی) و بخش موتور (حرکی) تقسیم میشود بخش اعصاب حسی سیستم عصبی محیطی سیاله عصبی (انگیزه یا پیام) را از احضای اعصاب محیطی به سیستم عصبی مرکزی (CNS) انتقال میدهد و یا که میرساند و قسمت حرکتی مربوط به سیستم اعصاب محیطی امپول‌ها (ampuls) را از (CNS) گرفته و آن‌ها را به اعضای بدن و یا اندام‌های محیطی میرساند تا که به این ترتیب عضو مربوطه به عمل و اجراءت لازم دست‌بکار شود. قابل تذکر است که سیستم عصبی محیطی در نهایت به زیربخش‌های اعصاب موصله حسی (afferent) و اعصاب مرسله حرکتی (efferent) تقسیم میشود که انگیزه‌ها و سیاله‌های محیطی را از ارگان‌های محیطی به (سیستم عصبی مرکزی) انتقال میدهند. بخش موتور (efferent) آن دوباره به سیستم عصبی جسمی (somatic nervous system) و سیستم عصبی اتونومیک (autonomic nervous system) تقسیم میشود. سیستم عصبی جسمی بنام سیستم (somatomotor system) یا

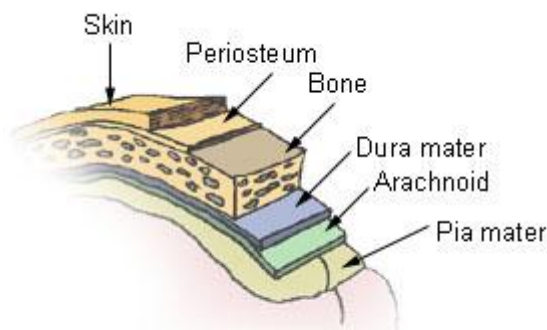
(somatic efferent) نیز یا دمیشود؛ امپول های حرکتی عضلات اسکلتی را تعصیب میکنند. زیرا که این اعصاب بگونه نظارت و کنترل آگاهانه عضلات اسکلتی را اجازه میدهد که فعالیت کنند که گاهی اوقات آنرا بنام سیستم عصبی دواطلبانه نیز می نامند. سیستم عصبی اتونومیک همچنان بنام سیستم عصبی حشوی حرکتی (efferent) یاد میشود که عضله قلبی و عضلات ملسا و ایپیتیلیوم غدوات لمفاوی را تعصیب میکنند. این دسته اعصاب متعاقباً به بخش های (sympathetic) و (parasympathetic) تقسیم میشوند. چونکه سیستم عصبی اتونومیک فعالیت های غیر ارادی یا اتونومیک را انجام میدهد و فعالیت های آن اعضا نظارت و کنترل میکنند که این نوع فعالیت ها و یا این نوع کنترل ها را که توسط این اعصاب بکار می برند آنرا بنام سیستم عصبی غیر ارادی (involuntary nervous system) یاد میکنند.

سیستم عصبی مرکزی

The Central Nervous System

از مغزو نخاع تشکیل شده است، که در حفره بدن پشتی قرار دارند. مغز توسط جمجمه احاطه شده است، و نخاع توسط مهره ها محافظت می شود. مغز با نخاع در فورامن مگنوم پیوسته است. علاوه بر استخوان، CNS توسط غشای بافت همبند به نام مننژس و توسط مایع مغزی نخاعی احاطه شده است

مننژس (Meninges)

Meninges of the CNS

در اطراف مغزو نخاع سه لایه مننژس (Meninges) وجود دارد. لایه بیرونی، *dura mater*، بافت پیوندی فیبروس سفید و سختی است. لایه میانی *meninges* از جنس آراکنوئید (*arachnoid*) است که از نظر ظاهری شباهت زیادی به یک نوازش پاچه (تار عنکبوت) دارد، که یک لایه نازک با رشته های نخ های متعدد است که آن را به

لایه درونی متصل می‌کند. فضای زیرآراکنوئید، فضای ساب‌آراکنوئیدی (sub arachnoid) پرازمایع مغزی نخاعی است و حاوی رگهای خونی است. pia mater قشر درونی مننژها است. این غشای نازک و ظریف کاملاً به سطح مغز و نخاع وصل شده است و بدون آسیب رساندن به سطح، نمی‌توان آنرا جدا کرد.

مننژیوما (meningiomas) تومورهای بافت عصبی است که مغز و نخاع را پوشانده است. اگرچه مننژیوم معمولاً به احتمال زیاد شیوع پیدا نمی‌کند، اما پزشکان اغلب آنها را درمان می‌کنند که گویی اگر خبیث یا بدخیم برای علائم بیماری شوند که ممکن است در صورت اعمال تومور فشار به مغز ایجاد شود.

مغز (Brain)

مغز به مغز (cerebrum)، دیانسفالون (diencephalon)، ساقه مغز (brain stem) و مخچه (cerebellum) تقسیم می‌شود.

cerebrum

بزرگترین و بارزترین بخش مغز، مغز است که با یک شکاف طولی عمیق به دو نیمکره مغزی تقسیم می‌شود. دو نیمکره دو موجود جداگانه هستند اما توسط یک باند قوسی از الیاف سفید به نام (corpus callosum) متصل شده‌اند که یک مسیر ارتباطی بین دو نیمه فراهم می‌کند.

هر نیمکره مغزی به پنج لوب تقسیم می‌شود که چهار عدد از آنها دارای اسم مشا به استخوان بالای بر آنها است: لوب فانتال (جبهی)، لوب پاریتال (جداری)، لوب اکسیتیتال (قفوی) و لوب تمپورال (صدغی). یک لوب پنجم، انسولین (insula) یا جزیره ریل، در اعماق خلط جانبی (sulcus) قرار دارد.

دیانسفالون

دیانسفالون‌ها به طور مرکزی واقع شده‌اند و تقریباً توسط نیمکره مغزی احاطه شده‌اند. که شامل تالاموس، هیپوتالاموس و اپیتالاموس است. تالاموس، حدوداً «80» درصد دیانسفالون‌ها، از دو کتله ای بیضی و ماده خاکستری تشکیل شده است که به عنوان ایستگاه رله (بازپخش) برای تکانه‌های حسی، بجز حس بویایی، به سمت قشر مغز خدمت می‌کنند. هیپوتالاموس منطقه کوچکی در زیر تالاموس است که در حفظ هموستاز نقش اساسی دارد زیرا باعث تنظیم بسیاری از فعالیت‌های احشایی می‌شود. اپیتالاموس بیشترین قسمت ظهری دیانسفالون‌ها است. این غده کوچک با شروع دوره بلوغ و چرخه‌های ریتمیک در بدن درگیر می‌شود. مثل ساعت بیولوژیکی است.

ساقه مغز (brain stem)

ساقه مغز ناحیه ای بین دیانسفالون ها و نخاع است. از سه بخش تشکیل شده است: مغز میانی، پونس (حد به)، و مدولا oblongata. مغز میانی عالی ترین قسمت ساقه مغز است. پونس بخش میانی ساقه مغز است. این ناحیه در درجه اول از الیاف عصبی تشکیل شده است که مسیرهای انتقال بین مراکز بالاتر مغز و نخاع را تشکیل می دهند. (مدولا oblongata)، یا به سادگی « medulla »، پایین تر از « pons » گسترش می یابد. با نخاع در فورمن مگنوم پیوسته است. تمام الیاف عصبی صعودی (حسی) و نزولی (حرکتی) که به مغز و نخاع وصل می شوند از مدولا عبور می کنند.

مخچه (cerebellum)

مخچه، دومین قسمت بزرگ مغز، در زیر لوبهای «فص های» مفاصل مغز قرار دارد. سه بسته جفتی از الیاف عصبی میلین دار، به نام پونکول های مخچه، مسیرهای ارتباطی بین مخچه و سایر قسمت های سیستم عصبی مرکزی را تشکیل می دهند.

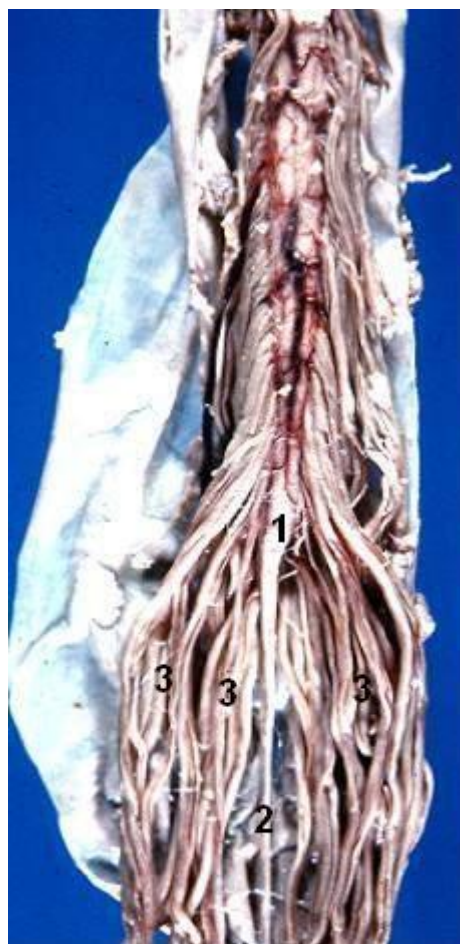
بطین ها و مایعات مغزی نخاعی

یک سری حفره های پر از مایع به هم پیوسته در مغز یافت می شوند. این حفره ها بطین های مغز هستند و مایعات مایع مغزی نخاعی (CSF) هستند.

نخاع (spinal cord)

نخاع از قسمت فورامن مگنوم در قاعده جمجمه تا سطح اولین مهره قطنی (Lumber) کمتر امتداد دارد. نخاع پیوسته با « medulla oblongata » در foramen magnum است. مانند مغز، نخاع نیز توسط استخوان، مننژس «سحا یا» و مایع مغزی نخاعی احاطه شده است.

نخاع به (31) بخش تقسیم می شود که هر بخش باعث ایجاد جفت اعصاب ستون فقرات (اعصاب قحفی) می شود. در نهایت سفلی نخاع، بسیاری از اعصاب نخاعی فراتر از (conus medullaris) گسترش می یابند تا مجموعه ای را تشکیل دهند که شبیه دم اسب (زنوب الفرس) باشد. این ساختمان اناتومی شبیهت به دم اسب دارد که در در بخش مقطع، نخاع به شکل بیضوی شکل ظاهر می شود.

زنب الفرس « دم اسپ »

نخاع دو عملکرد اصلی دارد:

* وظیفه به عنوان یک مسیر انتقال برای تکانه های «انگیزه ها» که به مغز میروند و از مغز خارج می شوند. تکانه های حسی در دستگاه های صعودی در نخاع شوکی به مغز می روند. تکانه های حرکتی در دستگاه های نزولی حرکت می کنند.

* وظیفه به عنوان مرکز رفلکس. یا قوس رفلکسی واحد عملکردی سیستم عصبی است. رفلکس ها پاسخ به محرک ها می هستند که نیازی به فکر آگاهانه ندارند و به تبع آن، آنها سریعتر از واکنش ها می که به فرآیندهای فکر نیاز دارند، اتفاق می افتند. به عنوان مثال، با رفلکس خروج، عمل رفلکس قسمت آسیب دیده را قبل از اینکه از درد آگاه شوید، خارج می کند. بسیاری از رفلکس ها بدون مراجعه به مراکز بالاتر مغز در نخاع واسطه می شوند.

تومور مغزی

گلیوما به تومورهایی گفته می شود که از سلولهای پشتیبان مغز بوجود می آیند. این سلول ها سلول های گلیال نامیده می شوند. این تومورها شامل آستروسیتوم ها، اپنڈیموما ها و الیگودندروگلیوما هستند. این تومورها شایعترین تومورهای اولیه مغز هستند.

سیستم عصبی محیطی « The Peripheral Nervous System »

سیستم عصبی محیطی شامل اعصابی است که از مغزو نخاع منشعب می‌شوند. این اعصاب، شبکه ارتباطی بین « CNS » و قسمت‌های بدن را تشکیل می‌دهند. سیستم عصبی محیطی بیشتر به سیستم عصبی جسمی و سیستم عصبی خود مختار تقسیم می‌شود.

سیستم عصبی جسمی متشکل از اعصاب است که به پوست و ماهیچه‌ها می‌رود و در فعالیت‌های آگاهانه شرکت می‌کند. سیستم عصبی خود مختار از اعصاب تشکیل شده است که « CNS » را به اندام‌های احشایی مانند قلب، معده و روده‌ها متصل می‌کند. واسطه فعالیت‌های ناخودآگاه است.

ساختار یک عصب

عصب حاوی دسته‌هایی از الیاف عصبی اعم از آکسون یا دندریت است که توسط بافت همبند «نسیج منظم» احاطه شده است. اعصاب حسی فقط شامل الیاف وابسته، دندریت‌های طولانی نوروهای حسی هستند. اعصاب حرکتی فقط الیاف ادراری (ارادی) دارند، آکسون‌های طولانی نوروهای حرکتی. اعصاب مخلوط حاوی هر دو نوع الیاف هستند.

یک غلاف بافت همبند به نام اپینوریوم هر عصبی را احاطه کرده است. هر دسته از الیاف عصبی را فاشیکول (fasciculus) می‌نامند و توسط لایه‌ای از بافت همبند به نام پرنوریوم احاطه شده است. در داخل فیشکولوس، هر فیبر «الیاف» عصبی جداگانه، با میلین (myelin) و نوریلیم (neurilemma)، دارای بافت همبند به نام آندونوریوم است. عصب همچنین ممکن است رگ‌های خونی را در بندهای بافت همبند خود محصور کند.

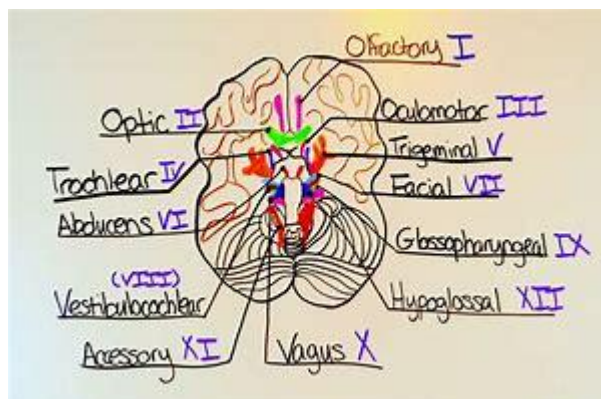
اعصاب حلقوی یا اعصاب قحفی

دوازده جفت عصب جمجمه (اعصاب قحفی) از سطح تحتانی مغز پدیدار می‌شوند. همه این اعصاب به جز عصب واگوس (عصب دهم قحفی)، از فرمامینای (ثقبه‌های) جمجمه به ساختارهای داخلی در ناحیه سر، گردن و صورت منتقل می‌شوند.

اعصاب جمجمه هم با نام و هم با اعداد رومی و طبق روشی که در سطح تحتانی مغز ظاهر می‌شوند، تعیین می‌شوند. بیشتر اعصاب دارای دو بخش حسی و حرکتی هستند. سه مورد از اعصاب با حس بویایی، بینایی، شنوایی و تعادل ارتباط دارند و فقط فیبرهای حسی دارند. پنج عصب دیگر عمدتاً دارای عملکرد حرکتی هستند، اما برخی

از فیبرهای حسی را برای سلب مغزی (یک حس یا ادراک ، معمولاً در سطح ناخودآگاه از حرکات و موقعیت بدن و به ویژه اندام آن ، مستقل از بینش است. این حس در درجه اول از ورودی ترمینال های عصبی حسی در عضلات و تاندون ها (عضله عضله) و کپسول فیبر مفاصل همراه با ورودی از دستگاه دهلیزی بدست می آید.) دارند چهار اعصاب باقیمانده از مقدار قابل توجهی از فیبرهای حسی و حرکتی تشکیل شده است.

نوروم های آکوستیک رشد فیبرهای خوش خیم (سلیم) هستند که از عصب تعادل ایجاد می شوند ، که به آن عصب هشتم جمجمه یا عصب وستیبولوکوکلر نیز گفته می شود. این تومورها غیر بدخیم (غیر خبیث) هستند ، به این معنی که در قسمت های دیگر بدن گسترش نمی یابند یا متاستاز نمی شوند. محل قرارگیری این تومورها در داخل جمجمه ، مجاور مراکز حیاتی مغز در ساقه مغز است. با بزرگتر شدن تومورها ، ساختارهای اطراف آن مربوط به عملکردهای حیاتی است. در اکثر موارد ، این تومورها طی یک دوره از سال به آرامی رشد می کنند. در موارد دیگر ، سرعت رشد سریعتر است و بیماران با سرعت بیشتری علائم ایجاد می کنند. معمولاً این علائم خفیف است و بسیاری از بیماران تا مدتی پس از ایجاد تومور آنها تشخیص داده نمی شوند. بسیاری از بیماران همچنین در صورت انجام اسکن (MRI) سالانه رشد تومور را در طی چند سال نشان نمی دهند.

دوازده جفت اعصاب قحفی یا جمجمه

اعصاب نخاعی

سی و یک جفت اعصاب نخاعی به طور جانبی از نخاع پدیدار می شوند. هر جفت اعصاب با یک بخش از نخاع شوکی مطابقت دارد و بر اساس آنها نامگذاری می شود. این بدان معنی است که (8) عصب ؛ اعصاب رقیبی ، (12) اعصاب قفسه سینه ، (5)

اعصاب کمری، (5) اعصاب ساکرال (عجزی) و (1) عصب کوکسیژنال (عصعی) وجود دارد.

هر عصب نخاعی توسط ریشه پشتی و یک ریشه بطن به نخاع متصل می شود. سلولهای عصبی حسی در گانگلیون ریشه پشتی (ظهري) قرار دارند، اما جسم و تنه سلولهای نورون حرکتی در ماده خاکستری قرار دارند. این دو ریشه برای تشکیل عصب نخاعی درست قبل از ترک عصب ستون مهره ها به هم می پیوندند. از آنجا که همه اعصاب ستون فقرات دارای هر دو بخش حسی و حرکتی هستند، همه اعصاب مختلط هستند.

سیستم عصبی خودمختار (خود بخودی)

سیستم عصبی اتونوم یک سیستم بیرون بر احشایی است، به این معنی که تحریکات حرکتی را به اندامهای احشایی می فرستد. به طور خودکار و مداوم، بدون تلاش آگاهانه برای تحریک عضلات صاف، عضله قلبی و غدوات فعالیت می کند. این مربوط به ضربان قلب، ضربان تنفس، فشار خون، دمای (حرارت) بدن و سایر فعالیت های احشایی است که برای حفظ هموستاز با هم کار می کنند.

سیستم عصبی اتونوم دو بخش دارد، بخش سمپاتیکی و بخش پاراسمپاتیکی. بسیاری از اندامهای احشایی از هر دو این بخشها دارای فیبر هستند. در این حالت، یکی تحریک می شود و دیگری مهار می کند. این را بطه عملکردی متضاد به عنوان تعادل برای کمک به حفظ هموستاز کمک می کند.

مرور: آشنایی یا معرفی با سیستم عصبی

در اینجا چیزی است که ما از این مقدمه سیستم عصبی آموخته ایم:

- سیستم عصبی مهمترین سیستم کنترل کننده، نظارتی و ارتباطی در بدن است. این مرکز فعالیت های ذهنی از جمله فکر، یادگیری و حافظه است.
- فعالیت های مختلف سیستم عصبی را می توان به عنوان سه کاراکتر کلی و با هم تداخل کرد: حسی، تلفیقی و حرکتی.
- نورونها سلولهای عصبی هستند که تکانه ها را منتقل می کنند. سلولهای پشتیبان نوروگلی هستند.

- سه مؤلفه يك نوروبن يك سلول سلولى يا سوما ، يك يا چند فرآيند عاطفى به نام دندريت ها و يك فرآيند منفرد واحد به نام آكسون است .
- سيستم عصبى مركزى از مغز و نخاع تشكيل شده است . اعصاب جمجمه ، اعصاب نخاعى و گانگليون سيستم عصبى محيطى را تشكيل مى دهند .
- تقسيم عاطفى سيستم عصبى محيطى داراى انگيزه هاىي به CNS است . تقسيم كاران داراى انگيزه هاىي از CNS است .
- در اطراف مغز و نخاع سه لايه مننژ وجود دارد . لايه بيرونى آن *dura mater* است ، لايه ميانى آراكنوئيد است و لايه داخلى آن پيا مائر است .
- نخاع به عنوان يك مسير هدايت و به عنوان يك مركز رفلكس عمل مى كند . تكانه هاى حسى در دستگاه هاى صعودى در بند ناف به مغز مى روند . تكانه هاى حركتى در دستگاه هاى نزولى حركت مى كنند .

با تقديم احترامات (2019-08-30)

*****

دوام دارد -----

سلول

قسمت پنجم

مقدمه اى بر سيستم اندوكرين